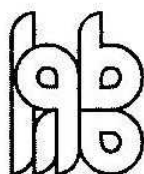

بررسی مضامین سیاسی در شعر انقلاب

با نگاهی به شعرهای قیصر امین‌پور، فاطمه راکعی و علی‌رضا قزو

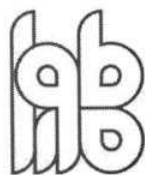
عبدالرضا شهبازی
دکتر علی فلاحی سیفال‌دین

انتشارات طهورا

۱۳۹۵

سرشناسه	شهبازی، عبدالرضا، ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور	بررسی مضامین سیاسی در شعر انقلاب (با نگاهی به شعرهای قیصر امین‌پور، فاطمه راکعی و علی‌رضا قزوه) / عبدالرضا شهبازی، دکتر علی فلاحی‌سیف‌الدین
مشخصات نشر	تهران، طه‌ورا، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	ص ۱۷۳
شابک	ISBN:978-600- 7733-19-6
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا :
یادداشت	کتاب‌نامه ص. [۱۶۹] - ۱۷۳
عنوان دیگر	با نگاهی به شعرهای قیصر امین‌پور، فاطمه راکعی و علی‌رضا قزوه
موضوع	امین پور، قیصر، ۱۳۳۸ - ۱۳۸۶. نقد و تفسیر
موضوع	راکعی، فاطمه، ۱۳۳۳ - -- نقد و تفسیر
موضوع	قزوه، علیرضا، ۱۳۴۲ - -- نقد و تفسیر
موضوع	شعر انقلابی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	Revolutionary poetry -- 20th century -- History and criticism :
موضوع	شعر سیاسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	Political poetry -- 20th century -- History and criticism :
موضوع	فلاحی‌سیف‌الدین، علی، ۱۳۵۸
شناسه افزوده	PIR۴۱۹۰ / ۱۳۹۵ ۴
رده‌بندی کنگره	ش : ۴ / ۱۳۹۵ / PIR۴۱۹۰
رده‌بندی دیویی	۸۰۰ / ۶۳۰
شماره کتاب‌شناسی ملی	۴ / ۱۴۲۳

انتشارات طه‌ورا

بررسی مضامین سیاسی در شعر انقلاب

با نگاهی به شعرهای قیصر امین‌پور، فاطمه راکعی و علی‌رضا قزوه

عبدالرضا شهبازی

دکتر علی فلاحی‌سیف‌الدین

تهران: انتشارات طه‌ورا، تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۲۶۱۷۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، چاپ اول ۱۳۹۵

أمور رایانه‌ای و طرح جلد: سهیمه اسدزاده

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۳۳-۱۹-۶

بها: ۹۰۰۰۰ ریال

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه	۷

فصل اول

پیشینه شعری سیاسی و شکل‌گیری و تحول آن در شعر انقلاب اسلامی

۱۳	تعریف و ماهیت شعر سیاسی
۲۱	تاریخچه شعر سیاسی
۲۲	دوره‌ی پیش از مشروطه (از اواخر سوره تا قاجار)
۲۳	دوره مشروطه (۱۲۸۵ تا ۱۲۹۹ ش.)
۲۵	دوره‌ی پهلوی از (۱۲۹۹ تا ۱۳۵۷ ش.)
۲۶	دوره جمهوری اسلامی ایران (از ۱۳۵۷ تاکنون)
۲۷	جامعه‌شناسی ادبیات در ایران
۳۱	تأثیرات ادبی بروقايع و تحولات سیاسی در ایران
۳۵	ویژگی‌های انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر شعرو ادبیات
۴۶	مضامین و قالب‌هایی شعری انقلاب اسلامی
۵۳	مهم‌ترین موضوعات سیاسی در شعر انقلاب اسلامی

فصل دوم

مضامین سیاسی در شعر قیصر امین‌پور

۷۳	نگاهی به زندگی‌نامه قیصر امین‌پور
۸۰	اختصاصات و ویژگی‌هایی شعر قیصر امین‌پور
۸۵	امام خمینی ^(ره) در شعر قیصر امین‌پور

۹۰	جنگ و صلح در شعر قیصر امین‌پور
۹۹	شهید و شهادت در شعر قیصر امین‌پور
۱۰۳	اعتراض و آرمان‌گرایی در شعر قیصر امین‌پور
۱۱۰	آزادی در شعر قیصر امین‌پور

فصل سوم

مضامین سیاسی در شعر علی‌رضا قزوه

۱۱۹	نگاهی به زندگی‌نامه علی‌رضا قزوه
۱۲۲	اختصاصات شعر علی‌رضا قزوه
۱۲۸	امام خمینی (ره) در شعر علی‌رضا قزوه
۱۳۲	جنگ و صلح در شعر علی‌رضا قزوه
۱۳۵	شهید و شهادت در شعر علی‌رضا قزوه
۱۳۵	اعتراض و آرمان‌گرایی در شعر علی‌رضا قزوه
۱۴۳	آزادی در شعرهای علی‌رضا قزوه

فصل چهارم

بررسی مضامین سیاسی در شعر فاطمه راکعی

۱۴۹	نگاهی به زندگی فاطمه راکعی
۱۵۱	اختصاصات شعر فاطمه راکعی
۱۵۲	امام خمینی (ره) در شعر فاطمه راکعی
۱۵۶	جنگ و صلح در شعرهای فاطمه راکعی
۱۶۰	شهید و شهادت در شعر فاطمه راکعی
۱۶۲	اعتراض و آرمان‌گرایی در شعر فاطمه راکعی
۱۶۵	آزادی در شعر فاطمه راکعی
۱۶۹	منابع و مأخذ

امروز مباحث ادبی و فکری در حوزه‌ی شعر انقلاب اسلامی بنیان‌هایی آرمانگرایانه دارد که مبان‌ی را اصل آن مبتنی بر اندیشه‌های ژرف و تفکر دینی است بر همین اساس شعر و ادبیات پس از انقلاب به شکلی گسترده، اجتماعی و متعهد شده است. در واقع انقلاب اسلامی است که شعراء شاعر را متعهد و به آرمان‌های اکثریت ملت، نشر ارزش‌ها، شعارها و خواسته‌های ملی، ملی و مردمی جامعه انقلابی پایبند می‌کند. بازتاب اندیشه‌های انقلابی، ارزش‌های ارادت به بنیان‌گذار انقلاب اسلامی و همچنین ماندگار کردن حماسه فرزندان دلیر در آثار جاودانه کردن بزرگترین تحول در تاریخ این کشور بوده و هست، بسی گمان وقتی انقلاب اسلامی موجبات حیات دوباره ارزش‌های انسانی و اسلامی را فراهم کرده است. البته در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت، مضامین سیاسی مانند آزادی، اعتراض، جنگ و صلح، آرمانگرایی، شهید و شهادت و امام خمینی^(ره) بود که در اشعار سه تن از شاعران انقلاب اسلامی قیصر امین‌پور، علی‌رضا قزوه و فاطمه راکعی تجلی یافته است. به طور کلی یاد اذعان داشت با توجه به این که هر سه شاعر مورد بحث، از آبشخور انقلاب اسلامی رشد و نمو پیدا کرده و در تمامی صحنه‌های انقلاب حضوری چشمگیر داشته‌اند به طور قطع هر سه تن از شاعران انقلاب محسوب می‌شوند، اما در طول زمان و با گذر از سال‌های اولیه انقلاب به نوعی تفاوت‌های دیدگاهی به انقلاب و دستاوردهای آن در اشعار این شاعران نمود پیدا می‌کند به طوری که زنده یاد قیصر امین‌پور در سال‌های میانی انقلاب به نوعی راه خود را از دیگر شاعران انقلاب جدا می‌کند اما از آرمان‌های خود که همانا دفاع از انقلاب اسلامی می‌باشد دست بر نمی‌دارد.

هرچند از حوزه هنری به نشانه اعتراض کوچ می‌کند اما هم چنان دغدغه‌های آرمانگرایی در شعرهای او نمود دارد. قیصر امین‌پور در سال‌های پایانی زندگی‌اش بیشتر دغدغه صلح و صلح‌طلبی داشت و آرزوی او جهانی عاری از خشونت و جنگ بود که در سرودن این گونه شعرها هم موفق عمل کرده است به طوری که قیصر امین‌پوری که روزگاری برای جنگ شعر سروده بود در سال‌های پایانی عمرش پیروزی را در صلح و آرایش پیدا می‌کند. آرمانگرایانه‌ترین شکل اندیشه‌های قیصر هنگامی جلوه می‌کند که او از صلح سخن می‌گوید و این مسئله برخاسته از اعتقاد درونی است. شاعر روز آرمان خود را روزی می‌داند که خواب در دهان مسلسل‌ها خمیازه کشد و توپ‌ها در دست درندگان از باد پُر شود. قیصر با خروج از حوزه هنری اگر چه به از دست دادن فرصت‌هایی در این گستره شد اما برای قیصر که به عنوان شاعری متعهد، ایدئولوژی خاص خود را دنبال می‌کرد پسوند منتقد را نیز پس از صفت متعهد به ارمغان آورد و قیصر در عرصه‌ی شعر، ناسیانی‌ها و خروج‌های غیر متعارف از روند معمول و آرمان اجتماع را در معرض انتقاد گذاشته بود.

اما علی‌رضا قزوه دیگر شاعری است که در این تنقید مضامین سیاسی شعر او مورد بررسی قرار گرفته است. وی شاعری آرمانگرا است که معتقد به تمامی اصولی است که در آغاز شاعرانگی خود دنبال کرده است. علی‌رضا قزوه را می‌توان از شاعران تاثیرگذار انقلاب اسلامی برشمرد که در تمامی صحنه‌های انقلاب اسلامی حضوری مستمر و همیشگی داشته و به نوعی در همه شرایط با خلق شعرهای اعتراضی، او را سیاسی‌ترین شاعر درون حکومتی دهه‌های بعد از انقلاب نامید. اما باید خاطر نشان کرد که اعتراض علی رضا قزوه اعتراضی از نوع خود و ویژه خود اوست که این نوع اعتراض با ارکان حکومت و دولت مردان کاری ندارد، اعتراض او بیشتر جنبه اعتقادی و فردی دارد. و بیشتر افراد مورد اعتراض او در شعرهایش قرار می‌گیرند. هرچند وی در موضع گیری‌هایش خود را به یک جناح فکری در کشور منتسب نمی‌کند اما تفاوت

گفتاری در هنگام مصاحبه ها و سرودن شعر در بررسی آثار این شاعر کاملاً مشهود است.

سومین شاعری که اشعار او در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته‌اند فاطمه راکعی می باشد که به نوعی نماینده زنان شاعر سیاسی در بعد از انقلاب بوده است. تعلق خاطر راکعی به امام خمینی (ره) در هیچ برهه‌ای از تاریخ انقلاب اسلامی او را از انقلاب جدا نکرده است. فاطمه راکعی را هر چند به واسطه اظهار و نظرهای سیاسی‌اش در سال‌های اخیر می‌توان شاعری معترض نامید اما رنگ اعتراض او سیاه نیست و اعتراض او بیشتر به ریاکاری، و دروغ‌گویی برخی افراد می‌باشد. فاطمه راکعی خلاف دو شاعر دیگر که به طور مطلق در مناصب سیاسی کشور حضور نداشته و تنها به عنوان هنرمند شعر نگارش خود را بیان داشته‌اند وی شاعری سیاسی است که در مقطعی به عنوان نماینده مجلس شورای اسلامی حضور پیدا کرد و با نگاه سیاسی خاص خود به نوعی راه خویش را از دیگر شاعران انقلاب اسلامی جدا می‌کند.

باید یادآور شویم که این تحقیق پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته علوم سیاسی بوده و با توجه به معذوریته‌ها و محدودیت‌ها، من خود در نظام آموزشی نیاز به بررسی گسترده تری در اشعار این شاعران می‌باشد، اما است این فرصت مهیا شود.

الحمد لله اولاً و آخراً

عبدالرضا شهبازی

اردیبهشت سال ۱۳۹۵